

Esimiehen katsaus

Arto Mustajoki

Vuotta 2009 väritti akateemisessa maailmassa ennen kaikkea uuden yliopistolain valmistelun loppusuora. Se herätti barrikadeille myös ne, jotka eivät olleet aikaisemmin huomanneet, mitä oli tapahtumassa. Kiistelyä herätti erityisesti se, lisääkö uusi laki yliopiston autonomiaa vai vähentääkö sitä. Lopullista vastausta tähän dilemmaan ei saatu – eikä voitukaan saada, koska osapuolet antoivat sanelle *autonomia* erilaiset merkitykset. Laki kuitenkin vietiin läpi lähes alkuperäisessä muodossaan. Sen johdosta yliopiston johtamisjärjestelmä ja taloudenpito kohtasivat vuodenvaihteessa suurremontin, opetus ja tutkimus sen sijaan jatkuvat suunnilleen entiseen tapaan.

Keskustelua herättivät myös muutosesitykset Suomen Akatemiaa koskevaan lakiin. Monia pelotti akatemiaprofessorien ja akatemiatutkijoiden aseman muuttuminen. Valinta ja rahoitus ovat jatkossakin toki edelleen Akatemian kontolla, mutta työnantajavelvoitteet siirtyivät yliopistoille. Samalla rukattiin jonkin verran Akatemian hallituksen kokoonpanoa: puheenjohtaja tulee nyt Akatemian ulkopuolelta ja samalla hallituksen kokoa hieman kasvatettiin. Tässä niin kuin yliopistouudistuksessa muutosten vaikutusta voidaan arvioida vasta muutama vuoden kuluttua.

Kansainvälisessä akateemisessa kentässä ei ole tapahtunut yhtä radikaaleja reformeja, mutta evoluutiota kuitenkin. European Research Council on vakiinnuttanut paikkansa kaikkein korkeatasoisimman eurooppalaisen perustutkimuksen rahoittajana. European Science Foundation on pääjohtajansa Marja Makarowin johdolla luomassa uudenlaisia yhteyksiä toiseen eurooppalaiseen yhteistyöelimeen, EUROHORCS:iin, joka koostuu eri maiden tutkimusrahoitusorganisaatioiden (research councils) johtajista. Uusien tuulien puserrukseen on jäänyt ALLEA, tiedeakatemioiden eurooppalainen kattojärjestö. Se pyrkii uuden pääsihteerinsä Rüdiger Kleinin johdolla määrittelemään uudelleen paikkansa eurooppalaisessa tiedejärjestökentässä. Vastaavan maailmanjärjestön ICSUn sisällä pyritään puolestaan tiivistämään eurooppalaista yhteistyötä. Kaikkia mainittuja tahoja yhdistää tarve turvata teollisen perustutkimuksen asema.

Suomalaisen Tiedeakatemian perustointi on jatkunut pääosin entiseen malliin. Kuukausikokousten mielenkiintoiset esitelmät ovat vetäneet ilahduttavan suuren yleisömäärän. Apurahoja on jaettu suunnilleen entiset määrät Väisälän ja Jutikkalan rahastoista ja Öhmanin Säätiöstä. Uutena toimintamuotona aloitettiin syksyllä 2009 Nuorten Akatemiaklubi. Tiedeakatemian hallitus

valitsi sen 18 jäsentä tieteenalaryhmien esityksestä. Klubi kokoontuu vuoden ajan kerran kuukaudessa. Kunakin iltana esiintyy kaksi nuorta tutkijaa kertomalla omaa tutkimuksestaan kiinnittäen erityistä huomiota siinä käytettäviin metodeihin. Taivoitteena on tunnetusti vaikean lajin, tieteidenvälisen dialogin, kehittäminen. Tiedeakatemia julkaisee istuntojen videoinnit omalla kotisivullaan. Näin ulkopuolisetkin pääsevät nauttimaan eri tieteenalojen tutkijoiden antoisista keskusteluista.

Tiedeakatemia on yksi Tieteen päivien taustaorganisaatioista. Tuki on sekä taloudellista että sisällöllistä. Tammikuussa 2009 järjestetyt Tieteen päivät olivat taas kerran todellinen menestys. Evoluutio-tema veti salit täyteen ja kirjasta *Kaikki evoluutiosta* jouduttiin ottamaan nopeasti uusi painos. Tiedeakatemia tukee myös seuraavia, vuonna 2011 pidettäviä Tieteen päiviä. Silloin teemana on "Arjen arvoitus".